

's Werelds slimste steden zijn innovatief op alle fronten

Een echt slimme stad is bovenal leefbaar en leefbaarheid staat of valt bij innovatie op bijna alle fronten. Van technologie, tolerantie en bereikbaarheid tot milieu, openbaar vervoer en onderwijs. Het Britse branding en designblad Monocle Magazine deed recentelijk onderzoek naar de meest leefbare steden ter wereld. Kopenhagen is de nummer één. Nederlandse steden komen in de Top 25 niet voor.

Met enige regelmaat besteedt SocialeInnovatie.nu aandacht aan innovatie in steden, in plaats van innovatie in arbeidsorganisaties. Daar zijn twee redenen voor. Ten eerste zijn het in toenemende mate de stedelijke vestigingslocaties van arbeidsorganisaties die concurreren in het aantrekken van talent. Kort gezegd, het boeien en binden van mensen is veel makkelijker wanneer je in een aantrekkelijke en goed bereikbare stedelijke omgeving gevestigd bent. En ten tweede, omdat het innovatiesucces van steden en regio's aan dezelfde wetmatigheden onderworpen blijkt als dat van teams en organisaties. De cultuur van creativiteit die iedere succesvolle samenwerking kenmerkt – getuige een recent onderzoek van Manuel Castells en Pekka Himanen – gaat zowel op voor het bedrijf Google als de stad Helsinki. In veel opzichten kunnen arbeidsorganisaties leren van de aanpak van succesvolle steden en andersom ook.

Brede leefbaarheid

Er bestaan veel onderzoeken naar steden. Hoe doen ze het op financieel gebied? Hoe duurzaam zijn ze? Hoe innovatief? Maar, neem innovatie indexen. Innovatieve steden hoeven per definitie niet leefbaar te zijn. De Amerikaanse steden die hoog scoren op Richard Florida's lijsten van creatieve steden, komen bij Monocle niet in de top 20 voor. Het percentage moorden en inbraken is in Amerikaanse steden gemiddeld te hoog om van echte leefbaarheid te spreken.

Monocle wilde over een zo breed mogelijk spectrum de kwaliteit van steden meten. Dat ging van het grote belang van internationale (lucht-)verbindingen, veiligheid en gezondheidszorg, maar ook zonuren, nachtleven (kun je er makkelijk na één uur 's nachts nog een drankje krijgen) en de hoeveelheid groene ruimte. Op de plaatsen 25 tot 20 eindigden Portland (Oregon), Antwerpen, Minneapolis, Lissabon, Rome en Wiesbaden (ex aequo).

Net buiten de top 10 vielen Hamburg, Auckland, Kyoto, Honolulu, Madrid, Barcelona, Genève, Singapore, Montreal en Sydney. Hoofdredacteur Tyler Brulee gaf een aantal criteria aan waarom bepaalde steden afvielen. Londen bijvoorbeeld valt helemaal buiten de Top 25 omdat openbaar vervoer, gezondheid, stagnatie op en rond de luchthavens, een gebrek aan duurzame initiatieven, misdaad en het probleem om na middernacht makkelijk nog iets te drinken te krijgen allemaal minpunten opleverden. Een stad als Bern, die in veel leefbaarheidsranglijstjes altijd goed scoort, komt bij Monocle juist niet voor vanwege het ontbreken van een luchthaven met goede internationale verbindingen.

Top 10

De Monocle ranglijst wordt aangevoerd door Kopenhagen gevolgd door, respectievelijk, München, Tokyo, Zürich, Helsinki, Wenen, Stockholm, Vancouver, Melbourne en Parijs. De veertien criteria die gehanteerd werden, zijn: internationale verbindingen; percentage moorden en inbraken; onderwijs en gezondheidszorg; zonuren en gemiddelde temperatuur; communicatie; connectiviteit (bijv. aanbod van WiFi); tolerantie; na 1 uur 's nachts nog ergens kunnen drinken; kosten en kwaliteit van openbaar vervoer en taxi's; sterkte van lokale media; beschikbaarheid van internationale gedrukte media;

toegang tot natuur; hoeveelheid groene ruimte en milieu initiatieven.

Monocle hekelt de 'brood en spelen' mentaliteit van veel grote steden die denken beter te worden door het aantrekken en organiseren van grote evenementen. Het blad refereert aan Londen en de organisatie van de Olympische Spelen. Er is een doorlopende jacht op 'the next Big Idea', terwijl de stad zijn geld zou moeten stoppen in de aftakelende infrastructuur. De slimste steden, zo blijkt, investeren vooral in het verbeteren van de essentiële voorzieningen in de breedte. Zo maken 10 steden in de top 25 een prioriteit van hun beleid op het gebied van parken en bomen. En veiligheid op straat staat bovenaan de lijst van Japanse steden.

Slimme aanbevelingen

De klachten van vrijwel alle onderzochte steden zijn vaak hetzelfde en de gesprekken die Monocle voerde met specialisten en leidende burgemeesters leverden een Top 5 prioriteitenlijstje op voor colleges van B&W. Een succesvolle, leefbare en slimme stad krijg je volgens het magazine wanneer je als burgemeester de volgende zaken centraal stelt:

Breng lichte industrie terug naar het centrum. De creatieve economie is prachtig, maar er moeten ook dingen gemaakt worden. Betaalbare werkplaats- en atelierruimte in het centrum zijn van groot belang om de positie van internationale merken in een stad op peil te houden.

Zorg voor een 24/7 cultuur. Tokyo is niet alleen veilig omdat Japanners zich gedragen, maar juist omdat er 24 uur per dag leven op straat is. De aanwezigheid van politie en een veilig nachtleven maken een stad leefbaarder dan verlaten centra.

Stel een creatief directeur voor de stad aan. Ook een stad is een merk en elk sterk merk heeft een creatief directeur met een sterke visie. Steden hebben deze functie steeds meer nodig, maar het moeten niet de burgemeesters zijn.

Maak buitenruimte een recht. Het gaat niet zozeer om openbare ruimte in de bekende betekenis van het woord, maar ruimte buiten het huis – openbaar en privé. Iedere woonwijk moet het hebben en oudere gebouwen zouden alsnog zoveel mogelijk van balkons en dakterrassen voorzien moeten worden.

De laatste aanbeveling is het meest interessant aangezien deze ook voor succesvolle organisaties geldt. Monocle pleit voor een focus op het creëren van wat zij urban villages noemde. Het gaat om wijken die als gemeenschappen functioneren. Wonen, werken, winkelen en recreëren dien je niet meer te scheiden maar te integreren in een levendige wijk. Het houdt mensen uit de auto, creëert gemeenschapsgevoel, betrokkenheid en veiligheid en stimuleert het ontstaan van succesvolle kleine bedrijfjes. Ook de beste arbeidsorganisaties zijn zelforganiserende gemeenschappen met diverse functies die allerlei succesvolle, nieuwe initiatieven opleveren. Google met zijn campus is daar het meest bekende voorbeeld van.

Het idee van een stad als confederatie van levendige, in functies gemengde wijken is overigens al zo oud als het befaamde boek *The Death and life of great American cities* van stadssociologe Jane Jacobs uit 1961. Het boek is al veertig jaar een standaardwerk, maar de ideeën van Jacobs worden nog steeds te weinig toegepast. Het Monocle onderzoek uit 2008 laat zien dat 's werelds meest leefbare steden het wel doen.